

Vienkārši par ĀCM

Publicēts: 13.04.2021.

Kas ir Āfrikas cūku mēris?

Āfrikas cūku mēris ir neārstējama dzīvnieku infekcijas slimība, ar kuru slimo cūku sugas dzīvnieki. Visi saslimušie dzīvnieki agrāk vai vēlāk iet bojā, jo, arī gadījumos, ja dzīvniekam izveidojas antivielas, imunitāte neveidojas un nepasargā dzīvniekus no atkārtotas saslimšanas.

Āfrikas cūku mēris nav iesnas, kuras viegli izārstēt, vai, ja neārstē, pāriet pašas. Mēris ir slimība, ar kuru cūkas saslimst un mirst. Turklāt starptautiskie standarti un Eiropas Savienības normatīvie akti aizliedz cūku ārstēšanu, jo efektīvu ārstēšanas līdzekļu nav.

Mēris ļoti lipīgs, un vīruss ir noturīgs dabā. Jebkas, kam pieskāries slimais dzīvnieks, kļūst par "bioloģisko ieroci". Latvijas mežos dzīvo tūkstošiem meža cūku, kurām nav vienai ar otru jāsatiekas, lai saslimtu. Pietiek ar paurķēšanos sūnās, uz kurām nonācis mēra izraisītājs.

Kāpēc Āfrikas cūku mēris turpina izplatīties?

Tāpēc, ka pasaules zinātniekiem līdz šim nav izdevies radīt nedz vakcīnu pret Āfrikas cūku mēri, nedz zāles tā ārstēšanai. Taču pie tā jau vairāk nekā 30 gadus strādā pasaules vadošo institūtu zinātnieki.

Lai ierobežotu slimības izplatību, PVD kopā ar Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Eiropas Komisijas un Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas ekspertiem jau kopš 2013. gada sadarbojas - ir izstrādāta kopīga Āfrikas cūku mēra apkarošanas stratēģija, regulāri notiek ekspertu tikšanās un situācijas analīze, lai ieviestu papildus apkarošanas pasākumus.

Latvijā galvenais Āfrikas cūku mēra izplatītājs un rezervuārs dabā ir meža cūkas, kuru skaits, neraugoties uz intensīvo medišanu pēdējos gados, joprojām ir augsts. Diemžēl meža cūku pārvietošanos un dzīvesveidu Pārtikas un veterinārais dienests ietekmēt nevar. Tomēr jāpiekrīt, ka šo dzīvnieku skaits vēl būtiski jāsamazina, lai mēra izplatību ierobežotu.

Kāpēc saimniecībās, kurās konstatēts Āfrikas cūku mēris, jālikvidē visi dzīvnieki?

Ir dzīvnieku infekcijas slimības, piemēram, cūku sarkanguļa, kuras labi padodas ārstēšanai, tāpēc novietnē nav jānogalina visas cūkas - pietiek ar saslimušo norobežošanu no veselajām un slimo ārstēšanu, bet ir dzīvnieku infekcijas slimības, kas nav ārstējamas, ir lielākoties letālas, un to lipīguma dēļ ir jānogalina visi slimības uzņēmīgie dzīvnieki.

Āfrikas cūku mēris ir ļoti lipīgs – ja tas ir konstatēts, piemēram, vienā novietnē trim dzīvniekiem no desmit, saslims un nobeigsies arī pārējie pat, ja tie nebūs bijuši tiešā kontaktā ar slimajiem. Tādēļ, lai nepieļautu slimības tālāku izplatīšanos, slimības skartajā novietnē nekavējoties jālikvidē visas cūkas un novietnē jāveic rūpīga dezinfekcija. To paredz arī likumdošana.

Jāpiebilst, ka veids, kā tiek apkarots Āfrikas cūku mēris, ir vienāds visā pasaulē – Krievijā, Latīņamerikā, Eiropas Savienības valstīs, tas ir – pilnīga cūku likvidēšana slimības skartajā novietnē. Piemēram, t.s. padomju laikā Āfrikas cūku mēra uzliesmojuma gadījumā bija jāizkauj pilnīgi visas cūkas 100 km rādiusā ap slimības skarto novietni.

Neievērojot starptautiskos standartus Āfrikas cūku mēra apkarošanā, Latvija riskē gan ar dzīvo cūku, gan gaļas produktu eksporta liegumu uz jebkuru pasaules valsti, kuras interesēs ir pasargāt savu teritoriju no bīstamās sērgas ievazāšanas.

Kāpēc inficētu cūku gaļu nedrīkst izmantot uzturā?

Tāpēc, ka slimā dzīvnieka organismā notiekošie bioķīmiskie procesi nelabvēlīgi ietekmē gaļas kvalitāti un nekaitīgumu.

Turklāt, apstrādājot nokauto cūku, Āfrikas cūku mēra izplatīšanās risks ir ārkārtīgi augsts.

Jāpiebilst, ka gaļā pie +4°C temperatūras vīruss saglabājas 150 dienas, sausā sālitā šķiņķī – 140 dienas, bet saldētā gaļā daudzus gadus.

Kādi ierobežojumi tiek piemēroti, ja valstī konstatē Āfrikas cūku mēri, un, kurš tos piemēro?

Ja valstī ir aizdomas par Āfrikas cūku mēri vai tiek apstiprināts Āfrikas cūku mēris, tad nekavējoties jārikojas saskaņā ar [Ministru Kabineta \(17.02.2004.\) noteikumiem Nr. 83 "Āfrikas cūku mēra likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība"](#). Ja mēris tiek apstiprināts, PVD nekavējoties nosaka karantīnu un organizē apkarošanas pasākumus.

Sevišķi bīstamas dzīvnieku infekcijas slimības, kas ir Āfrikas cūku mēris, uzliesmojums 24 stundu laikā pēc tā laboratoriskas apstiprināšanas ir jāpaziņo starptautiskajā ziņošanas sistēmā Eiropas Savienības dalībvalstīm un citām pasaules valstīm.

Lai pasargātu Eiropas Savienības iekšējo tirgu, Eiropas Komisija izdod Īstenošanas Lēmumu, kas nosaka tirdzniecības ierobežojumus ar dzīvām cūkām, cūku bioproduktiem (spermu, olšūnām, embrijiem), cūkgaļu, kas jāievieš slimības skartajām valstīm.

<https://www.pvd.gov.lv/lv/vienkarsi-par-acm>